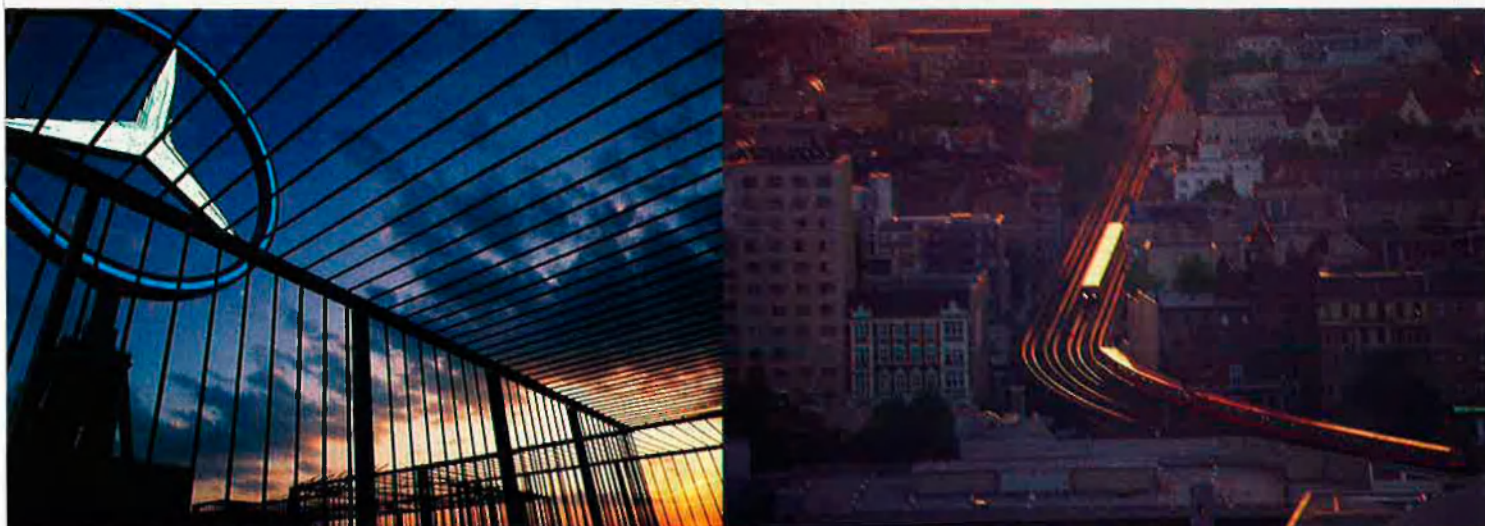

El 3 d'octubre és la nova diada nacional alemanya: l'aniversari de la unificació

Berlín, un any després

Un vent geliu quasi imperceptible bufa pels carrers de Berlín: és l'avís de l'hivern que s'acosta. Al centre de l'antic oest comencen a aparèixer les gavardines beix. Al centre de l'ex-est, encara hi ha qui llueix la rànica moda de la RDA, anys 60, amb olor de naftalina.

Berlín aspira a ser la capital europea, però encara haurà de consolidar-se com a capital alemanya.

CARME PUERTOLAS

Ara fa un any que se signà el Tractat d'Unificació i gairebé dos que caigué el mur. Molts berlinesos encara no han assimilat el canvi, però els petits utilitaris Trabant circulen lliurement pels quatre punts cardinals deixant aquell tuf característic de benzina barrejada. Però són molts els berlinesos de l'est que han conegut les delícies del capitalisme i condueixen un cotxe japonès nou de trinca o un Opel usat, del qual ja han pagat les rodes. Abans, per rebre un "Trabi" o un Wartburg, les dues marques de la RDA, podies esperar quinze anys. El trànsit s'ha tornat gairebé tan caòtic com a Barcelona, per posar un exemple prou conegut. Per saber exactament on era el mur, el més senzill és anar-hi sobre rodes. Tot d'un plegat sents una forta tremolor, i pots pensar que és la manifestació d'un sisè sentit diguem-ne "consciència històrica". Vanes il·lusions: el mur ha quedat substituït per un canvi en el paviment, de l'asfalt llis de l'oest a l'empedrat ple de bonyes de l'est.

Si vas amb bicicleta, com és costum a

Berlín, vés amb compte, a l'est, de no enfilar una via de les que solquen els carrers, per les quals llisquen uns entranyables tramvies d'un horrorós taronja i crema. L'est conserva encara detalls onírics de paradís perdut, trets d'un conte il·lustrat d'Hergé.

Molts berlinesos, tant de l'est com de l'oest, es resisteixen a trencar el mur invisible; la nova capital Berlín els va grossa. Gairebé tots celebraren la caiguda del mur opressor, però amb ell s'efondrà també un equilibri ple d'avantatges i de privilegis. Els ciutadans de l'est han vist evidenciada la seva manca de recursos, han perdut la seguretat del pa a taula i ara es veuen forçats a afrontar uns reptes per als quals mai no havien estat educats. Rebels a la idea de convertir-se en berlinesos de segona, molts adopten una actitud de rebuig envers els *wessies*. Aquests, des d'una situació molt més agraïda, no poden evitar mostrar, en el millor dels casos, una certa condescendència envers els *ossies*. Estranya unificació aquesta, en la qual uns són vencedors i uns altres vençuts.

Els símptomes de la capitalitat no s'han fet esperar. Berlín és moda. Aconseguir un pis o una habitació d'hotel és quasi quimèric. Una nova host d'advocats, economistes, negociants i especuladors arriba a Berlín disposada a pagar gust i ganes per establir-se i obrir-se camí a la futura capital. Competitivitat és la paraula clau que els nous vents han portat a Berlín, tant a l'est com a l'oest. La seu de la Treuhandanstalt, entitat creada per a liquidar el teixit empresarial deficitari de l'antiga República Democràtica —és a dir la pràctica totalitat del país—, ocupa un edifici colossal d'arquitectura feixista, que fou primer la "Haus der Ministerien" del Tercer Reich, i després va allotjar dependències de l'administració Honecker. En aquest laberint de passadissos inacabables, claferts de portes iguals, en aquests centenars de despatxos kafkians, se sorteja, una vegada més, el destí de milers de famílies.

Els preus es disparen, i els pobres "alternatius", aquells que fugiren de la societat convencional de l'oest per trobar a Berlín un paradís de llibertat subvencio-

nada, veuen la pervivència greument amenaçada. Kreuzberg ja no és un racó de món a l'ombra del mur, ara és gairebé el centre de la nova metròpoli. Ara, els més de cent mil turcs romanen impertorbables, indiferents als canvis, amb les parades de tomàquets i els seus costums ancestrals, amb els seus bars i les seves mesquites, fent de Kreuzberg, d'un color exquisit, com un exemple de convivència –no d'integració– de dues cultures diferents a tenir en compte.

Els casos de racisme han proliferat, amb tot, virulentament a Alemanya

werda, bon exemple del gust arquitectònic stalinista, una part de la població els considera els seus herois. Avui, a Hoyerswerda, ja no queda cap estranger, tots han marxat per compte propi o emportats per la policia, fugint d'una guerra que els alemanys purs del poble els han declarat unilateralment i que han guanyat. Els drets humans s'han vist trepitjats una vegada més per un monstre que molts creien mort i enterrat.

Als carrers de Kreuzberg, de tant en tant, hi ha també enfrontaments, en aquest cas entre grups d'extremistes in-

Racisme i divisió continuen presents als carrers de la ciutat.

aquests darrers mesos. Allò que fins a la caiguda del mur no eren sinó grupuscles aïllats i poc importants, s'han escampat com la tinya pels nous estats federals, amb el resultat d'un nombre creixent d'agressions brutals contra treballadors i asilats estrangers. A causa de la crisi de valors provocada per la desintegració dels severos esquemes del socialisme real, molta gent de l'antiga RDA desfoga la frustració d'un passat inservible, un present humiliant i un futur incert dirigit la intolerància en què han estat adoctrinats envers els estrangers. Molts adolescents, mancats d'autoafirmació, han trobat en la "gemanitat" (*Deutschtum*, paraula tabú dels últims quaranta anys en el vocabulari alemany, perquè implicava uns referents històrics clars), l'única idea en què agafar-se quan totes les altres sembla que s'hagin enfonsat.

"*Ich bin stolz, Deutscher zu sein*" ("estic orgullós de ser alemany"). Aquesta frase, pronunciada per un marrec amb el cap rapat, dels que a Saxònia ataquen les cases d'asilats, fa estremir jueus i gentils. A pobles horribles com Hoyers-

CARME PUERTOLAS

controlats d'esquerra, els *Autonomen*, i la policia. Dins l'estètica anarquista que regna en aquest barri tan berlinès, les barricades i els insults a les forces de l'ordre i a les institucions de l'estat són ritu obligat d'un fonamentalisme amb què combrega força gent del barri.

Les parades de "souvenirs comunistes" (nines russes, gorres militars, banderes de l'estat desaparegut, bocins de mur, ...) sota la porta de Brandenburg i el Checkpoint Charlie, han estat pràcticament copades pels turcs. El tabac d'estraperlo és controlat pels vietnamites del nord, antics obrers d'indústries arruïnades de l'est, alhora que cotxes polonesos, emprats tant de mitjà de transport com de punt de venda, van i vénen diàriament al país veí.

L'aire berlinès, fred i alegre, perdonavides i encisador, es respira a tots els barris, s'estova a llacs i canals. L'enorme ciutat plena de contrastos batega a un ritme imparabile, preparant-se per esdevenir la gran capital europea del mil·lenni vinent.

Francesc Puèrtolas